

Tomasz Schimanek¹

Prawo przedsiębiorczości społecznej w roku 2010

/stan na dzień 15 grudnia 2010/

Używanie określenia **prawo przedsiębiorczości społecznej** jest trochę na wyrost, na razie nie jest to bowiem w żaden sposób wydzielona dziedzina prawa, więcej, pojęcie przedsiębiorczości społecznej nie jest w ogóle na gruncie prawnym zdefiniowane. Przedsiębiorczość społeczna rozwija się jednak w praktyce, wykorzystując istniejące regulacje prawne, które można umownie określić prawem przedsiębiorczości społecznej.

Niniejsze opracowanie jest przeglądem najważniejszych wydarzeń związanych z obecnym i projektowanym prawem przedsiębiorczości społecznej, które miały miejsce w 2010 roku. Nie zawiera komentarzy ani ocen autora, a jedynie informacje o tym, co w zakresie prawa przedsiębiorczości się wydarzyło oraz szereg linków ułatwiających dotarcie do dokumentów, o których mowa w tekście. Opracowanie koncentruje się na kwestiach istotnych dla przedsiębiorczości społecznej, z pewnością nie wyczerpuje wszystkich wydarzeń, które dotyczyły tej sfery w 2010 roku.

1. Najważniejszy proces, toczący się na przestrzeni całego mijającego roku, dotyczył tworzenia **projektu ustawy o przedsiębiorstwie społecznym** czyli próby określenia na gruncie prawnym podstaw funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych i ich relacji z sektorem publicznym, a także biznesem.

Przypomnę, że pomysły dotyczące stworzenia takiej regulacji pojawiły się w trakcie realizacji IW EQUAL. Był to jeden z istotnych postulatów skierowanych do rządu w 2008 roku w „Białej Księdze Prawa Przedsiębiorczości Społecznej w Polsce”, która powstała w środowiskach związanych z IW EQUAL². Rok wcześniej powstał pierwszy, społeczny projekt ustawy o przedsiębiorstwie społecznym, przygotowany przez dwóch profesorów: Jerzego Hausnera i Huberta Izdebskiego. Projekt był dyskutowany w środowiskach związanych z ekonomią społeczną i stał się punktem wyjścia dla prac Grupy Prawnej Zespołu ds. rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej (o pracach Zespołu więcej punkcie drugim niniejszego opracowania).

Grupa Prawna rozpoczęła swoje prace jeszcze w 2009 roku, ale intensywnie toczyły się one także w roku 2010. Ich efektem jest **projekt ustawy o przedsiębiorczości społecznej i przedsiębiorstwie społecznym**, który został poddany wstępnej dyskusji w formule roboczych spotkań różnych środowisk³. Instytut Spraw Publicznych w ramach Projektu 1.19 „Zintegrowany system wsparcia zatrudnienia socjalnego i ekonomii

¹ - ekspert ISP, specjalista ds. monitoringu i rzecznictwa w projekcie 1.19 „Zintegrowany system wsparcia zatrudnienia socjalnego i ekonomii społecznej”

² - „Biała Księga” dostępna jest m.in. pod adresem: www.equal.org.pl/download.php?Mod=kst&FID=65

³ - informacje na temat projektu wraz z tekstem dostępne są pod adresem: www.ekonomiaspoleczna.pl/x/590810

społecznej” zorganizował w 2010 roku dwa seminaria poświęcone projektowi, jedno z udziałem ekspertów oraz przedstawiciele środowisk ekonomii społecznej, drugie z udziałem przedstawiciele organizacji pracodawców⁴. Oba przyniosły szereg uwag, wątpliwości i propozycji, które zostaną uwzględnione w dalszych pracach Grupy. Projekt został także zaprezentowany i przedyskutowany w ramach jednej z sesji czwartych Ogólnopolskich Spotkań Ekonomii Społecznej, które odbyły się w październiku w Poznaniu w ramach Wielkopolskich Targów Przedsiębiorczości Społecznej. Tam także projekt wzbudził szereg komentarzy, pokazując, jak wiele kwestii związanych z przedsiębiorczością społeczną wymaga uregulowania⁵.

W projekcie **ustawy o przedsiębiorczości społecznej i przedsiębiorstwie społecznym** zawarta jest ogólna definicja przedsiębiorczości społecznej. Projekt nie wprowadza żadnej nowej formy prawnej, umożliwi dotychczas działającym podmiotom uzyskanie statusu przedsiębiorstwa społecznego, który uzyskiwany jest sądownie (KRS). O taki status mogą ubiegać się wszystkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą, z niewielkimi wyjątkami, przede wszystkim dotyczącymi państwowych i samorządowych osób prawnych.

Projekt przewiduje dwa typy przedsiębiorstwa społecznego (PS). Pierwszy to typ reintegracyjny, w ramach którego celem PS jest reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przedsiębiorstwo tego typu musi zatrudniać nie mniej niż 50% pracowników z grup zagrożonych wykluczeniem lub, jeśli są to osoby zaliczone do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności, nie mniej niż 30% pracowników. Drugi typ to przedsiębiorstwo usługowe, świadczące usługi, które odpowiadają na istotne potrzeby społeczne, np. usługi opiekuńcze. Katalog tych usług ma być określony w ustawie.

Co najmniej 10% dochodu PS ma być przekazywane na zadania pożytku publicznego realizowane na rzecz społeczności lokalnej w miejscu prowadzenia działalności, a pozostała część dochodu musi być przeznaczona bezpośrednio na finansowanie realizacji celów przedsiębiorstwa społecznego, jego dalszy rozwój.

PS przysługiwać będą szczególne uprawnienia, m.in. korzystanie ze wsparcia programów publicznych, zwolnienia z podatku CIT, podatku od nieruchomości, obniżona stawka VAT, preferencje w ubieganiu się o zamówienia publiczne, możliwość korzystania z pracy wolontariuszy. Projekt zakłada również utworzenie Izby Przedsiębiorstw Społecznych, do której będą z mocy prawa należeć wszyscy, którzy uzyskają status przedsiębiorstwa społecznego. Izba ma stanowić formę samorządu PS, a także ma nadzorować wypełnianie przez PS kryteriów określonych w statusie.

⁴ Informacje o przebiegu obu seminariów oraz ekspertyzy przygotowane przez ekspertów PKPP Lewiatan i Związku Rzemiosła Polskiego dostępne są pod adresem: www.isp.org.pl/site.php?id=581

⁵ - relacje z IV Ogólnopolskich Spotkań Ekonomii Społecznej i Wielkopolskich Targów Ekonomii Społecznej, m.in. po adresami: www.barka.org.pl/content/wielkopolskie-targi-przedsiębiorczości-społecznej-2010 oraz www.ekonomiaspoleczna.pl/ngo/595371.html

Projekt będzie od stycznia 2011 roku poddany otwartym konsultacjom⁶. Po jego dopracowaniu w oparciu o wyniki konsultacji ma być przedmiotem akceptacji Zespołu ds. rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej, a następnie ma zostać skierowany do prac rządowych. Zgodnie z planem prac rządu, w czerwcu 2011 roku projekt ustawy ma zostać przyjęty przez Radę Ministrów i skierowany do parlamentu.

2. W 2010 roku pracowały również inne Grupy **Zespołu ds. rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej**. Zespół powołany został w grudniu 2008 roku przez Premiera, a działa przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej⁷. W założeniach stanowić ma platformę współpracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Ministerstwa Gospodarki, innych resortów, przedstawicieli samorządu, związków zawodowych, jednostek naukowych oraz przedstawicieli środowisk związanych z rozwojem przedsiębiorczości społecznej w Polsce. Celem Zespołu jest wypracowanie systemowych rozwiązań (prawno-instytucjonalnych i finansowych) w zakresie ekonomii społecznej. Koordynację prac Zespołu zapewnia Departament Pożytku Publicznego w MPiPS w ramach projektu systemowego 1.46. „Partnerstwo na Rzecz Instytucjonalizacji Ekonomii Społecznej”, współfinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny⁸.

Przy Zespole zostały powołane cztery grupy robocze:

- Strategiczna, która odpowiada za przygotowanie strategii rozwoju ekonomii społecznej,
- Prawna, której zadaniem jest przygotowanie projektu ustawy o przedsiębiorczości społecznej,
- Finansowa, która ma stworzyć ramy finansowania podmiotów ekonomii społecznej,
- Edukacyjna, odpowiedzialna za przygotowanie założeń systemu edukacji w zakresie ekonomii społecznej.

O działaniach Grupy Prawnej mowa była wyżej, pozostałe grupy w 2010 roku przeprowadzały analizę obszarów tematycznych, którymi się zajmują oraz przygotowywały propozycje konkretnych rozwiązań. Grupa Finansowa w drugiej połowie roku rozpoczęła prace nad przygotowaniem koncepcji, zasad i regulaminu działania pilotażowego programu poręczeń i/lub pożyczek dla przedsiębiorstw społecznych. Trudno na razie oceniać efekty prac grup, gdyż – po za Grupą Prawną – żadna z nich na razie nie udostępniła ich publicznie. Projekty rozwiązań wypracowane przez grupy powinny pojawić się wiosną 2011 roku.

⁶ - konsultacje będą prowadzone w oparciu o następujące strony internetowe: www.ekonomiaspoleczna.pl oraz www.es.pozytek.gov.pl

⁷ - tekst zarządzenia powołującego Zespół znajduje się pod adresem: www.es.pozytek.gov.pl/files/prawo/zarz_dzenie_081127_g.12.00.pdf

⁸ - więcej o pracach Zespołu na stronie internetowej: www.ec.pozytek.gov.pl

3. W kontekście prac Zespołu warto także wspomnieć o „**Pakcie na rzecz ekonomii społecznej w modernizacji polskiego modelu społecznego 2030**”⁹. Projekt Paktu został wypracowany przez środowiska związane z rozwojem ekonomii społecznej wspólnie z przedstawicielami rządu w 2009 roku. Istotną rolę w przygotowaniu paktu odegrała Stała Konferencja Ekonomii Społecznej (SKES)¹⁰. Pakt miał mieć charakter wzajemnych zobowiązań jego sygnatariuszy, przede wszystkim rządu oraz podmiotów ekonomii społecznej. Najważniejszym ustaleniem zapisanym w Pakcie było uznanie znaczenia przedsiębiorczości społecznej w rozwoju kraju i działanie na rzecz tworzenia warunków przyjaznych dla ekonomii społecznej. W projekcie Paktu znalazły się także bardziej konkretne kwestie, np. kontynuacja rządowego programu „Wspierania spółdzielczości socjalnej”, wprowadzenie instrumentów pożyczkowych i poręczeniowych dla przedsiębiorstw społecznych czy też wdrożenie rozwiązań zwiększających możliwość wykorzystania przez przedsiębiorstwa społeczne środków w ramach PO KL. Pomimo deklaracji złożonych przez rząd w trakcie III Ogólnopolskich Spotkań Ekonomii Społecznej (październik 2009), a także późniejszych roboczych rozmów przedstawicieli SKES i rządu, w 2010 roku nie udało się podpisać Paktu.

Niezależnie od tego niektóre z kwestii zapisanych w projekcie Paktu udało się zrealizować, np. wprowadzić klauzule społeczne (więcej na ten temat poniżej). Jednak pojawiły się także negatywne konsekwencje niepodpisania Paktu, mam tu na myśli przede wszystkim decyzję Ministra Pracy i Polityki Społecznej dotyczącą wspomnianego programu „Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej”, który pomimo pozytywnych ocen ze strony środowisk ekonomii społecznej nie doczekał się kontynuacji w 2010 roku.

W ramach programu „Wspierania spółdzielczości socjalnej” od 2006 do 2009 roku Minister Pracy i Polityki Społecznej przyznawał coroczne dotacje, w łącznej wysokości ok. miliona złotych, na wspieranie rozwoju i funkcjonowania spółdzielni socjalnych. Głównym celem tego programu był rozwój i wzmacnianie **ośrodków wspierania spółdzielni socjalnych**, jako istotnego podmiotu ekonomii społecznej. Wsparcie to przeznaczone było na świadczenie usług doradczych i szkoleniowych dla tworzonych i działających spółdzielni socjalnych, a także finansowe wsparcie tworzenia i działalności spółdzielni. Na wsparcie finansowe w formie dotacji przeznaczana była co roku mniej więcej połowa dotacji ministra, a korzystało z niej około 60 spółdzielni.

Obecnie trwają w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej prace nad uwzględnieniem wsparcia dla ośrodków wspierania spółdzielni socjalnych w ramach Priorytetu IV „Rozwój przedsiębiorczości społecznej” Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

⁹ - tekst Paktu dostępny jest pod adresem:

http://3oses.ekonomiaspoleczna.pl/pdf/Projekt_pakt_ekonomi_spolecznej_20102009.pdf

¹⁰ - więcej informacji o SKES znaleźć można pod adresem: www.ekonomiaspoleczna.pl/skes

4. W 2009 roku znowelizowana została ustawa o spółdzielniach socjalnych¹¹. Wprowadziła ona m.in. możliwość **tworzenia spółdzielni socjalnych przez osoby prawne** (co najmniej dwie) będące jednostkami samorządu terytorialnego i/lub organizacjami pozarządowymi. Rok 2010 był pierwszym rokiem, w którym, co prawda nie w skali masowej, powstawać zaczęły pierwsze tego typu spółdzielnie, na przykład Spółdzielnia Socjalna "OPOKA" z Kluczy, założona przez Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego "Klucz" i Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne czy też Spółdzielnia Socjalna „DIVERTIMENTO” z Poznania, założona przez Fundację „Active” oraz Fundację „Pro Scientiae”.

Z pewnością trzeba śledzić dalszy rozwój spółdzielni socjalnych osób prawnych, w tym także tych, które tworzone będą przez samorządy i ocenić, czy ta zmiana ustawy o spółdzielniach socjalnych pomogła rozwinąć i wzmocnić spółdzielczość socjalną w Polsce.

5. Inną zmianą wprowadzoną wspomnianą nowelizacją ustawy o spółdzielniach socjalnych jest tak zwana **klauzula społeczna w zamówieniach publicznych**.

Zgodnie z art. 29, ust. 4 ustawy Prawo zamówień publicznych, zamawiający może określić w opisie przedmiotu zamówienia wymagania związane z realizacją zamówienia, dotyczące:

- zatrudnienia osób:
 - bezrobotnych lub młodocianych w celu przygotowania zawodowego, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
 - niepełnosprawnych, o których mowa w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
 - innych niż w/w określone, o których mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym lub we właściwych przepisach państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- utworzenia funduszu szkoleniowego, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w którym wpłaty pracodawców stanowiąc będą co najmniej czterokrotność najniższej wpłaty określonej w tych przepisach;
- zwiększenia wpłat pracodawców na rzecz funduszu szkoleniowego, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, do wysokości określonej co najmniej czterokrotność najniższej wpłaty określonej w tych przepisach.

Umożliwia ona stosowanie przez zamawiającego preferencji dotyczących wykonawców, stosujących instrumenty wspomagające pracowników, w szczególności należących do grup wykluczonych z rynku pracy, a

¹¹ - informacje na temat nowelizacji wraz z tekstem ustawy dostępne pod adresem: www.ekonomiaspoleczna.pl/x/467033/site_skin/es_teamlab

więc na przykład przedsiębiorstw społecznych¹². To rozwiązanie może zwiększyć szanse w pozyskiwaniu zamówień publicznych przez przedsiębiorstwa społeczne.

Niestety dotychczas nie udało się znaleźć ani jednego przypadku zastosowania tej klauzuli, głównie z powodu niejasności interpretacyjnych dotyczących zapisów ustawowych, których konsekwencji obawiają się zamawiający, w szczególności samorzady terytorialne. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wydało co prawda wspólnie z Urzędem Zamówień Publicznych w październiku 2009 roku „Zalecenia Ministra Rozwoju Regionalnego oraz Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych dotyczące stosowania >klauzul społecznych< w zamówieniach publicznych”¹³, ale mają one dość ogólny charakter i nie rozwiewają wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tej klauzuli społecznej.

6. Warto także wspomnieć, że w 2010 roku weszła w życie inna klauzula społeczna w zamówieniach publicznych (wprowadzona bezpośrednio zmianą w ustawie Prawo zamówień publicznych). Zgodnie z art. 22, ust. 2 Prawa zamówień publicznych, zamawiający może zamknąć ubieganie się o zamówienie publicznie wyłącznie do wykonawców, u których ponad **50 % zatrudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne** w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Ta klauzula jest o wiele precyzyjniej sformułowana niż ta wyżej wspomniana, stąd jest już kilka przypadków jej zastosowania, na przykład przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej z Krakowa.

Urząd Zamówień Publicznych zadeklarował, że w 2011 roku poświęci sporo uwagi funkcjonowaniu klauzul społecznych, na razie uruchomił na swojej stronie tworzącą się dopiero zakładkę „Społeczne zamówienia publiczne”¹⁴.

7. W marcu 2010 roku weszła w życie długo oczekiwana **nowelizacja ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie**¹⁵. Wprowadziła ona szereg zmian dotyczących m.in. statusu organizacji pożytku publicznego oraz współpracy z samorządami terytorialnymi. Z punktu widzenia przedsiębiorczości społecznej istotne jest rozszerzenie katalogu podmiotów uprawnionych do prowadzenia działalności pożytku publicznego o tak zwane spółki non-profit oraz o spółdzielnie socjalne. Oznacza to, że będą mogły one korzystać np. ze wsparcia wolontariuszy, czy też brać udział w konkursach dotacji organizowanych przez

¹² - więcej na temat klauzul społecznych pod adresem: www.isp.org.pl/uploads/filemanager/ISPKlauzulespo.wpolpzt.T.Schimanek.pdf

¹³ - dostępne, m.in. pod adresem: www.owies.org.pl/pl_news_124.html

¹⁴ - www.uzp.gov.pl/

¹⁵ - tekst noweli znaleźć można pod adresem: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20100280146>, zaś tekst ujednolicony ustawy pod adresem: www.pozytek.gov.pl/files/Prawo/ustawa/UDPPIW_nowelajednolity.pdf

samorządy, ale wyłącznie w zakresie działalności pożytku publicznego. Spółki – po spełnieniu określonych warunków – mogą także ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego.

Ważną zmianą jest również wprowadzenie do zadań pożytku publicznego działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym¹⁶.

8. W kwietniu 2010 roku weszła w życie **ustawa o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej**, która służy implementacji tzw. dyrektywy usługowej, liberalizującej zasady świadczenia usług na rynku Unii Europejskiej¹⁷. Celem przyjętej w 2006 roku dyrektywy jest regulacja swobody świadczenia usług i zakładania przedsiębiorstw na unijnym rynku wewnętrznym¹⁸.

Dyrektywa liberalizuje obrót gospodarczy, ale organizacje pozarządowe obawiały się, że jej implementacja spowoduje pełną komercjalizację usług świadczonych przez podmioty III Sektora. Tak się jednak nie stało, gdyż ustawa wyłącza spod jej obowiązywania między innymi usługi świadczone przez organizacje pozarządowe w ramach odpłatnej działalności pożytku publicznego, usługi świadczone na podstawie ustawy o pomocy społecznej, z wyjątkiem świadczenia usług w ramach wykonywanej działalności gospodarczej oraz usług świadczonych osobom potrzebującym przez podmioty niepubliczne wyłonione przez jednostki samorządu terytorialnego w trybie zamówień publicznych. Inne istotne dla sektora pozarządowego wyłączenie obejmuje usługi świadczone na podstawie przepisów ustawy o systemie oświaty¹⁹.

Ministerstwo Gospodarki, gospodarz ustawy, zapowiedziało, że będzie monitorować i okresowo oceniać skutki jej wdrażania, dzięki temu w 2011 roku będzie można powiedzieć więcej o rzeczywistych konsekwencjach działania ustawy, także dla organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw społecznych.

9. W styczniu 2010 roku weszła również w życie uchwalona w 2009 roku nowa ustawa o finansach publicznych²⁰. Zgodnie z nią likwidacji do końca 2010 roku mają ulec gospodarstwa pomocnicze państwowych i samorządowych jednostek budżetowych. To oznaczało likwidację około 20 Centrów Integracji Społecznej oraz prawie 30 Zakładów Aktywności Zawodowej, które działają w formie samorządowych gospodarstw pomocniczych. Dzięki nowelizacji ustawy o zatrudnieniu socjalnym dokonanej w połowie roku, pojawiła się możliwość przekształcenia CIS-ów i ZAZ-ów w jednostki budżetowe, zakłady budżetowe lub

¹⁶ - informacje o tych i innych zmianach w ustawie można znaleźć m.in. pod adresem: http://www.ekonomiaspoleczna.pl/files/ekonomiaspoleczna.pl/public/polecamy/BCR_ORG.PL_biuletyn_1_2010_A4H.pdf

¹⁷ - tekst ustawy dostępny jest pod adresem: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20100470278>

¹⁸ - tekst dyrektywy znajduje się pod adresem: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:376:0036:0068:pl:PDF>

¹⁹ - omówienie skutków wejścia w życie ustawy na stronie: www.isp.org.pl/site.php?id=602

²⁰ - tekst ustawy dostępny jest pod adresem: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20091571240>

przekazanie ich organizacjom pozarządowym²¹. Na początku 2011 roku będzie można ocenić, jakie rozwiązania w tym zakresie wybrały samorządy.

10. Od stycznia 2011 roku wejdzie w życie znowelizowana w październiku 2010 roku **ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**²². Zmiany mają na celu zapobieżenie utracie płynności finansowej PFRON oraz dostosowanie Funduszu do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy. Nowelizacja ogranicza liczbę osób uprawnionych do korzystania ze wsparcia, zakres stosowanych ulg oraz wysokość części refundacji, które mogą uzyskać z PFRON osoby niepełnosprawne. Zwiększać będzie się również wartość wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych z obowiązujących obecnie 40% do 50% jako jednego z warunków umożliwiających uzyskanie statusu zakładu pracy chronionej. Zmiany te wywołały krytyczne reakcje ze strony organizacji pozarządowych, z pewnością wymagają one zarówno teoretycznej, jak i praktycznej analizy dotyczącej ich skutków dla osób niepełnosprawnych oraz przedsiębiorstw, w tym także społecznych, te osoby zatrudniających.
11. Wiosną 2010 roku weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc de minimis²³. Pomoc de mini mis jest podstawową formułą pomocy publicznej, z której korzystają przedsiębiorstwa społeczne. Wedle powszechnej opinii, napisany specjalistycznym językiem formularz, który musi być dostarczony udzielającemu zamówienia publicznego, jest dla wielu przedsiębiorców społecznych barierą w korzystaniu ze wsparcia publicznego.
12. W ostatnich dniach grudnia 2010 roku Prezydent podpisał **ustawę nowelizującą ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektóre inne ustawy**²⁴. Nowelizacja wejdzie w życie w 2011 roku, znajdują się w niej regulacje dotyczące spółdzielni socjalnych. Doprecyzowano, kiedy osoba bezrobotna zakładająca spółdzielnię socjalną traci status bezrobotnego. Będzie to następować dzień po otrzymaniu dotacji z Funduszu Pracy na rozpoczęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej. Druga istotna zmiana to potwierdzenie zapisu znajdującego się w ustawie o spółdzielniach socjalnych o możliwości refundowania z Funduszu Pracy składki na ubezpieczenie społeczne osób zatrudnionych w spółdzielni socjalnej.
13. W połowie 2010 roku został zmieniony przez MRR **Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki**²⁵. Zmiany dotyczące przedsiębiorczości społecznej polegają przede wszystkim na uwzględnieniu nowych typów działań, które mogą być wspierane w poszczególnych priorytetach. Na przykład

²¹ - tekst nowelizacji znajduje się pod adresem: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101521020>

²² - tekst noweli znajduje się pod adresem: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102261475>

²³ - tekst rozporządzenia dostępny jest pod adresem: www.uokik.gov.pl/download.php?id=413

²⁴ - tekst nowelizacji dostępny pod adresem: [http://orka.sejm.gov.pl/opinie6.nsf/nazwa/3312_u/\\$file/3312_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie6.nsf/nazwa/3312_u/$file/3312_u.pdf)

²⁵ - tekst po zmianach dostępny jest pod adresem:

www.efs.gov.pl/Dokumenty/Lists/Dokumenty%20programowe/Attachments/89/SzOP_1405_ost.pdf

w Priorytecie I (Działanie 1.2) umożliwiono finansowanie rozwoju nowych, niestosowanych dotychczas na szeroką skalę form wspierania ekonomii społecznej, np. mikropożyczki dla podmiotów ekonomii społecznej, a także tworzenie i testowanie (pilotaż) nowych instrumentów wsparcia finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej. W Priorytecie VII wprowadzono możliwość wsparcia dla osób fizycznych zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą w formie spółdzielni socjalnej (doradztwo, szkolenia, przyznanie środków finansowych, wsparcie pomostowe).

14. Pod koniec roku z kolei przyjęte zostały zmiany w **Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Kapitał Ludzki**, nakładające na projektodawców (w tym organizacje pozarządowe czy przedsiębiorstwa społeczne) szereg dodatkowych obowiązków dotyczących wydatkowania środków, a także ograniczeń dotyczących ich przeznaczenia (np. w zakresie kosztów zarządzania projektem)²⁶. Zmiany wchodzi w życie od 1 stycznia 2011 roku.
15. Od kilku już lat pojawiały się zarówno w gronie rządzonych, jak i spółdzielców postulaty dotyczące konieczności wprowadzenia nowoczesnych rozwiązań prawnych dotyczących tworzenia i funkcjonowania spółdzielni. W czerwcu 2010 roku Premier powołał Międzyresortowy Zespół do spraw opracowania projektu założeń projektu **ustawy - Prawo spółdzielcze**²⁷. Zespół przygotował m.in. Raport o spółdzielczości polskiej²⁸, pracował także nad założeniami do projektu ustawy Prawo spółdzielcze. Tymczasem we wrześniu 2010 roku w parlamencie pojawił poselski projekt ustawy o spółdzielniach²⁹. Projekt został skierowany do dalszych prac w Komisji Gospodarki, krytycznie odniosła się do niego Krajowa Rada Spółdzielcza³⁰. Z pewnością projekt wymaga głębszej analizy i oceny przez różne środowiska, z uwagi na to, że jest to projekt poselski, dotychczas takich konsultacji, ani ze spółdzielcami, ani z rządem nie było.
16. W listopadzie 2009 roku Rada Ministrów przyjęła „Plan uporządkowania strategii rozwoju”, w którym zaproponowano zoptymalizowanie liczby obowiązujących strategii rozwoju kraju³¹. Według planu docelowo obowiązywać mają następujące strategie: długookresowa, średniookresowa i dziewięć strategii obszarowych.

²⁶ - tekst po zmianach dostępny jest pod adresem: http://www.efs.gov.pl/Wiadomosci/Documents/EFSwytyczne_2211.pdf

²⁷ - tekst zarządzenia powołującego Zespół dostępny pod adresem:

http://bip.kprm.gov.pl/rm/organy/dzialajace/przy/prm/24_3680.html

²⁸ - więcej informacji na ten temat na stronie internetowej: <http://krs.org.pl/>

²⁹ - tekst projektu wraz z uzasadnieniem dostępny jest pod adresem:

[http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/0/8CD1CDE82D3EB903C12577C200341CC4/\\$file/3493.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/0/8CD1CDE82D3EB903C12577C200341CC4/$file/3493.pdf)

³⁰ - stanowisko KRS w tej sprawie dostępne jest pod adresem: <http://krs.org.pl/aktualnosci/wystapienie-krajowej-rady-spoldzielczejbr-do-marszalka-sejmu-rp,334,.html>

³¹ - informacje na ten temat znaleźć można na stronie:

www.mrr.gov.pl/rozwoj/regionalny/polityka_rozwoju/system_zarzadzania/rozwojem/porzadkowanie_dokumentow_strategicznych/Strony/Porzadkowanie_dokumentow_strategicznnych.aspx

Te dziewięć strategii zastąpić ma obowiązujące obecnie czterdzieści dwie strategie obszarowe. W roku 2010 toczyły się w łonie rządu prace nad strategiami, mają one być przyjęte przez rząd wiosną 2011 roku, chociaż pierwsza z nich, Krajowa strategia rozwoju regionalnego została już przyjęta przez Radę Ministrów. W dwóch projektach: Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego i Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego uwzględnia się wsparcie przedsiębiorczości społecznej. Należy przypuszczać, że w styczniu projekty obu strategii poddane zostaną otwartym konsultacjom, co pozwoli określić, jaki jest zakres podmiotowy i przedmiotowy proponowanego wsparcia. Na razie dostępne są założenia Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego³² oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego³³.

W roku 2010 – jak widać z powyższego zestawienia – miało miejsce kilkanaście istotnych wydarzeń w zakresie prawa przedsiębiorczości społecznej, weszło w życie kilka zmian obowiązujących przepisów mających ułatwiać funkcjonowanie przedsiębiorstw społecznych, przede wszystkim spółdzielni socjalnych. Rozpoczął się także proces tworzenia kompleksowych regulacji dotyczących przedsiębiorczości społecznej, którego pierwsze owoce powinniśmy poznać w 2011 roku. Nadchodzący rok, obok projektu dotyczącego ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i przedsiębiorczości społecznej, niesie także inne wyzwania dotyczące na przykład klauzul społecznych czy też prawa spółdzielczego. Będziemy starać się śledzić projektowane i zachodzące w 2011 roku zmiany prawa, a wszystkich zainteresowanych tymi zmianami zapraszamy do odwiedzania podstrony projektu 1.19 „Zintegrowany system wsparcia zatrudnienia socjalnego i ekonomii społecznej” na stronie internetowej Instytutu Spraw Publicznych: www.isp.org.pl

³² - założenia są dostępne pod adresem:

http://bip.mkidn.gov.pl/media/docs/polityka/strategia/20100526_zal_strat_roz_kap_spo.pdf

³³ - założenia są dostępne pod adresem: www.zdp.kprm.gov.pl/userfiles/SRKL_dokument_programowy.pdf